

Jong de S. (Sybren)

Van: Bruyn de P. ■@gasterra.nl>
Verzonden: donderdag 8 augustus 2024 10:36
Aan: Alg. Postbus Gasmarket
Onderwerp: Reactie GasTerra op marktconsultatie 17 juli 2024

You don't often get email from ■

LS,

Hierbij ontvangt u de reactie van GasTerra B.V. op de aannames en planningsuitgangspunten voor de wettelijke taak van GTS om een jaarlijks overzicht op te leveren van de leveringszekerheid van gas, zoals online geconsulteerd op 17 juli 2024.

Algemeen

- Er was in januari '24 een advies van GTS, gevolgd door een visie van GTS in maart, op dit moment loopt de consultatie over de planningsuitgangspunten en 15 september volgt een adviesrapport (zie ook [GTS adviseert over gasleveringszekerheid 2024-2025: Krapte op de gasmarkt houdt aan > Gasunie Transport Services](#)). Het proces is ons niet duidelijk en overzichtelijk en ook niet wat de status/waarde van de eerder gepubliceerde visie van maart is, aangezien de nu geconsulteerde uitgangspunten nieuwe getallen bevatten die uitgaan van minder vraag en meer aanbod, waardoor de conclusies van mogelijke tekorten uit de visie van maart niet meer actueel zijn.
- Deze consultatie gaat alleen over de planning assumpties en niet over de implicaties daarvan. Wij nemen aan dat er over het op te leveren rapport over leveringszekerheid nog een consultatie zal plaatsvinden zodat marktpartijen en representatieve organisaties op het geheel nog hun zienswijze kunnen geven en niet alleen op de inputparameters.
- GTS lijkt een visie op de markt te hebben die GasTerra niet onderschrijft. GasTerra ziet in het geval van seizoen flexibiliteit oorzaak en gevolg anders dan GTS veronderstelt. GTS kijkt naar gerealiseerde stromen en concludeert op basis van het verschil tussen zomer en wintervolume dat de omringende landen allemaal seizoen flexibiliteit afnemen van Nederland. De realiteit is dat de Nederlandse bergingen commercieel geopereerd worden en daarom doorgaans vullen in de zomer en produceren in de winter. Als gevolg hiervan wordt er meer importvolume aangetrokken in de zomer dan in de winter (België en VK) en ontstaat er een verschil tussen het aan Nederland geleverde volume in de zomer en winter. Dit is een gevolg van de inzet van de Nederlandse bergingen, niet andersom. Een ander voorbeeld is dat GTS de aanvoer van LNG naar Nederland aanmerkt als "van nature" geen seizoen flexibiliteit leverend. In grote delen van de wereld met weinig opslagcapaciteit wordt de aanvoer van LNG juist gebruikt om ook seizoen flexibiliteit te leveren. Dit is ook dicht bij huis het geval voor het VK. Dat in Nederland de aanvoer grotendeels vlak over het jaar is, is mogelijk door de aanwezigheid van een grote hoeveelheid opslagcapaciteit.
- Het document bevat veel risico's die benoemd worden en losse stellingen. GasTerra mist daarvan de onderbouwing, ook is onduidelijk hoe deze stellingen precies in de modellering meegenomen worden. Deze zijn vaak onbruikbaar als er niet aangegeven wordt op welke manier dit in de modellering/uitgangspunten meegenomen wordt.
- GTS gaat in de planningsuitgangspunten vaak uit van historische flows, niet van (toekomstige) capaciteiten. Voor SoS is het van essentieel belang deze wel zo goed mogelijk mee te nemen om een betrouwbaar beeld van de mogelijke flows te krijgen, niet van de gerealiseerde.

Commentaar per slide

Slide 6

- De tekst lijkt over West Europa te gaan, maar de figuur over Nederland. De tekst wordt daarom niet ondersteund door de figuur, voor Nederland is namelijk de import vanuit Noorwegen juist gedaald en is de aanvoer vanuit België, VK en LNG gestegen zoals in de figuur staat, maar zoals niet in de tekst beschreven.

Slide 7

- The import capacity of LNG will be extended, by the realisation a total of 6 LNG import terminals, three are operational and the rest will be operational in 2024 or 2025. This extra volume for transit to other countries.
- GasTerra neemt aan dat GTS bedoelt dat de LNG import capaciteit wordt verhoogd (increased) en niet verlengd (extended) zoals er nu staat.
- In de volume balans worden import- en exportstromen separaat gemodelleerd. Het is daarom niet zinvol om te beweren dat een deel van een import stroom voor export is.
- 6^e bullet: conversie van L-gas naar H-gas zorgt voor minder L-gas vraag in het buitenland. De H-gas vraag die daarvoor in de plaats komt, hoeft niet meer (direct) vanuit Nederland geleverd te worden. Netto kan de ombouw dus geen additioneel risico voor Nederland vormen.
- De 150 TWh/jr en 200 TWh/jr zijn enigszins herkenbaar, echter herkent GasTerra niet, op basis van data, de temperatuur afhankelijkheid die GTS wel veronderstelt.
- Er wordt gesteld dat in gasjaar 2024/2025 de Duitse L-gasvraag een omvang heeft van 750 tot 800 TWh. GasTerra herkent deze getallen niet, ze zijn een ordegrootte te groot.

Slide 8

- GasTerra merkt op dat de lage H-gas import flows vanuit België in de winter het gevolg zijn geweest van een hoge bergingsproductie in Nederland en niet beperkt werden door de beschikbaarheid van H-gas: er was in België en het VK namelijk overwegend in de winter ongebruikte LNG capaciteit in de terminals.
- GasTerra ziet op basis van de ongebruikte LNG capaciteit in België en het VK een hoger potentieel aanbodvolume dan de aangenomen 130 TWh, mocht Nederland dit nodig hebben.

Slide 9

- GTS benoemt niet dat de BBL bidirectioneel is en meer kan dan het gedaan heeft (capaciteit).
- 4^e bullet: Oorzaak en gevolg wordt door elkaar gehaald. Er wordt alleen in de zomer gas geïmporteerd doordat de bergingen in Nederland gas injecteren. Nederland is daarmee aan het stuur, niet het VK.
- Onderaan staat dat import via de BBL enkel plaatsvindt van maart tot oktober. Dit is een onjuist uitgangspunt, er vindt in veel jaren import plaats tot en met november. De 24 TWh/jr is gebaseerd op recente realisaties en geven enkel aan wat in die periode door NL gevraagd is. Dit betreft niet het volledige potentieel en het is niet uitgesloten dat er in de rest van de winter ook geïmporteerd kan worden.

Slide 10

- LNG komt als de prijs hoog genoeg is, dat heeft het verleden al aangetoond. Capaciteit is er genoeg. Verder is de marktprijs van zichzelf 'seasonal' (hogere prijzen in de winter/als het koud is) waardoor het onderscheid tussen 'price driven' en 'seasonal' onnodig is.
- De 80 TWh/y voor EET is te laag ingeschat. Gegeven de technische capaciteit en de mogelijke benuttingsgraad is 100 TWh een betere inschatting.

Slide 11

- GTS maakt de opmerking dat meer Noors gas SoS kan helpen, tenzij het tegelijkertijd vergezeld wordt door een lager LNG aanbod. GasTerra snapt de achtergrond en onderbouwing van deze stelling niet omdat er geen verband is tussen deze aanbodstromen. Extra aanbod van Noors gas is daarom altijd positief voor SoS en bevordert de competitie tussen aanbodstromen op de Nederlandse markt.

Slide 15

- **"NL is a net importer of gas, but a net exporter of seasonal flexibility, both in the L-gas and in the H-gas system."**
Dit is weer dezelfde omdraaiing als eerder genoemd. NL importeert en exporteert gas omdat NL het zelf nodig heeft/beschikbaar heeft, niet omdat andere landen het nodig hebben.
- **"NL, D and F have sufficient working gas volume to balance their domestic markets. Other countries, such as B and UK do not have this."** Conversie van de Duitse L-gas markt betekent dus minder werkvolume vraag

uit Duitsland omdat zij zelf voldoende H-gas bergingen hebben. België en het VK hebben inderdaad niet genoeg bergingen, maar wel spare LNG capaciteit waar zij flexibel gas in kunnen nemen. Op deze manier kunnen deze landen in hun seizoen flexibiliteit voorzien. Net als op slide 10 geldt dat LNG komt als de prijs hoog genoeg is en de marktprijs is van zichzelf al 'seasonal' als gevolg van een hogere gasvraag in de winter dan in de zomer.

Slide 16

- **“Planning assumptions for gas year 2025/2026 - Firm N2 is based on N2 production plants in Wieringermeer, Ommen and Zuidbroek”**

GasTerra kan niet reageren op dit uitgangspunt omdat GTS niet duidelijk maakt hoe GTS omgaat met de beschikbare conversie in deze drie installaties. Wordt de inzet van alle drie installaties op 100% ingeschat?

Slide 17

- Gegeven de constatering dat er meer LNG bijkomt in Duitsland is niet duidelijk waarom in het realistische scenario aangenomen wordt dat er hoge export van NL naar Duitsland flowt. Wellicht lopen de jaren niet gelijk, dat is niet uit de tabel op te maken.

Uiteraard zijn we bereid bovenstaande punten toe te lichten.

Vriendelijke groet,

Paul de Bruyn

Senior analyst

Department of Valuation and Portfolio

GasTerra B.V.

i: www.gasterra.nl

Volg GasTerra op social media:

[Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#)

GasTerra B.V.

Stationsweg 1

9726 AC Groningen

Postbus 477

9700 AL Groningen

This communication is intended only for use by the addressee. It may contain confidential or privileged information. If you receive this communication unintentionally, please let us know by reply immediately. GasTerra does not guarantee that the information sent with this email is correct and does not accept any liability for damages related thereto.
